

(8)

SEST MA OLEN ALKOHOOLIK

See jooja leidis viimaks ometi vastuse oma piinavale küsimusele: „Miks?”

KÜLLAP OLEN alati huvi tundnud, kes ma olen. Lapsena teistest eemal maal olles mõtlesin välja lugusid ning leiutasin endale kujuteldavaid kaaslasi, kellega mängida. Hiljem, kui kolisime suurde linna ja olin ümbritsetud lastest, tundsin end eraldatuna, justkui väljaheidetuna. Ja ehkki ma õppisin kasvades kultuurinorme järgima, tundsin end sügaval sisimas siiski teistsugusena.

Alkohol aitas. Või nii ma vähemalt arvasin, kuni olin näinud rõhuvat kolmekümneaastast varju, mille see mu elule heitis. Avastasin joomise kolledžis. Ma ei joonud küll alguses tihti (mul polnud selleks võimalust), ent kui ma juba jooma hakkasin, jõin niikaua, kuni ümberingi veel alkoholi leidus. See oli refleks. Ma ei mäleta, et mulle oleks selle maitse meeldinud, aga mulle meeldis, kui elavaks see mind muutis. Alkohol võimaldas mul pidudel ja kohtingutel inimestega vestelda. See tõmbas mind välja august, mida enda sees tundsin, ja langetas seina, mille olin loonud enda ja mistahes ebamugavust tekitava inimese või olukorra vahele.

Kümne aasta jooksul, mil õppisin kolledžis ja magistriõppes ning töötasin vahepeal erinevatel ametikohtadel, jõin ma aeg-ajalt. Nii oli mul kerge pidada ennast seltskondlikuks napsitajaks. Tagantjärele näen, et alkohol aitas mul kujundada endast peene linnapreili kuvandit, summutades mu tundeid, justkui oleksin harimatu maaplika. Uurisin vanade veinide kohta ja valisin neid

suure hoolega gurmeeroogade kõrvale. Lugesin, millised joogid sobivad erinevateks sündmusteks. Õppisin, kuidas lisada martiinile vaid väike tilgake kuiva vermutit. Samal ajal kasvas mu alkoholitaluvus. Alguses hakkas mul halb või kustusin kiiresti ära. Aja jooksul suutsin järjest suuremaid koguseid tarbida, ilma et see oleks välja paistnud. Kuni järgmise hommiku pohmeluseni.

Fassaadi varjus näis mu päris elu olevat justkui kättesaamatus kauguses. Tahtsin end pidada täiskasvanuks, aga sisimas tundsin end väikese ja abituna, peaaegu olematuna. Vaatasin oma sõpru – toredaid, huvitavaid, häid inimesi – ja püüdsin end nende kaudu määratleda. Kui nad nägid minus midagi sellist, mis pani neid tahtma minuga koos olla, siis pidi mul ju ometi midagi pakkuda olema. Aga nende armastus ei asendanud armastust iseenda vastu – see ei täitnud minu sees olevat tühimikku.

Nii jätkasin ma fantaseerimist ja nüüd andis alkohol minu unistustele hoogu. Teeksin suuri avastusi. Võidaksin Nobeli preemia meditsiinis ja kirjanduses. Alati oli unistus kuskil mujal, kättesaamatus kauguses. Tegin ennast otsides läbi mitu geograafilist ravikuuri. Mulle pakuti Pariisis tööd ja haarasin sellest võimalusest kohe kinni. Pakkisin kohvri, jätsin korteri poiss-sõbrale ja asusin teele, peas keerlemas mõte, et leian viimaks ometi tõelise kodu ja tõelise enda.

Hakkasin iga päev jooma, õigustades seda ratsionaalse argumendiga, et Prantsusmaal tulebki ju söögi kõrvale veini juua. Pärast õhtusööki ja veini ootasid juba muidugi liköörid. Minu päevikud ja kirjad näitavad, kuidas minu käekiri õhtu edenedes aina halvenes. Kirjutades muudkui jõin. Prantsusmaal muutusin ma

esimest korda alkoholist sõltuvaks. Pärast tööpäeva, teel Alliance Française'i tundidesse, peatusin sageli mõnes bistroos, et võtta klaasike konjakit – see andis mulle minekuks julgust. Vajadus ületas piinlikkuse, mida tundsin 1950. aastate naisena üksi juues. Ühel puhkusel sõitsin külla sõpradele Šotimaale, liikudes aeglaselt läbi Inglismaa ja Walesi maapiirkondade. Konjaki- ja benediktiinipudelikud, mille olin neile kingiks kaasa võtnud, jõin ma ammu enne kohale jõudmist väikestes hotellitubades tühjaks. Seni kuni alkoholi jätkus, suutsin pubidest eemale hoida.

Euroopa ei osutunudki selleks muutuseks, mis mu elu korda teeks, ja nii alustasin taas teekonda läände. Cambridge'is töötasin esimest korda vähem juua. Andsin tosin aastat samu vanu uusaastalubadusi, kuid sel ajal muutusid aina hullemaks nii minu joomine kui elu. Alkohol oli minust enda orja teinud. Ma olin selle köidikuis, ehkki kinnitasin endale ikka veel, et naudin joomist ja see on minu enda valik.

Varsti algasid mäluaugud. Hakkasid tekkima mälust pühitud tundidepikkused tühimikud. Esimene mäluaug oli pärast minu korraldatud pidulikku õhtusööki. Järgmisel päeval ärgates ei mäletanud ma, et olin soovunud külalistele head ööd ja läinud magama. Tuhnisin juhtlõngu otsides korteri läbi. Laua peal olid kuhjades laiali magustoidutaldrikud ja kohvitassid. Pudelid olid tühjad, klaasid niisamuti. (Mul oli kombeks kõigile allesjäänud jookidele lõpp peale teha.) Minu viimane mälestus oli õhtusöögilauast. Sõime me üldse õhtusöögi lõpuni? Ent taldrikud olid ju laual. Kartsin hirmsasti, et olin hakkama saanud millegi kohutavaga, kuni sõbrad mulle helistasid ja teatasid, et olid õhtut nautinud.

Üks kord purjetasime me Guadeloupe'ist ühele pisekele saarele piknikku pidama. Me ujusime laevalt kaldale. Pärast lõunasööki, mille käigus sai joodud ohtralt veini, olin koos ühe prantsuse suusainstruktoriga. Ta rääkis trobikonna väikeste poistega, kes olid teel koolist koju. Ta üritas neile troopilise saare elanikele selgitada, mida lumi endast kujutab. Mäletan, kuidas nad itsitasid. Järgmise asjana mäletan seda, kuidas kõndisin söögisaali poole. Tuli välja, et olin enne seda jõudnud laevale ujuda, sadamasse purjetada ja siis ühe bussiloguga teisele poole saart sõita. Mul polnud nende tundide jooksul toimunud sündmustest sekunditki meeles.

Mäluaugud sagesid ja üheskoos nende sagemisega kasvas ka hirm. Telefoniarvetelt selgus, et olin öösiti hilja kaugetesse kohtadesse helistanud. Sain telefoninumbrate järgi aru, kellele olin helistanud, ent mida ma küll rääkinud olin? Mõnel hommikul ärkasin üles, kõrval võõras, kes oli mind eelmise õhtu peolt koju toonud. Sellised vahejuhtumid rususid mind, ent ma ei suutnud lõpetada joomist, mis neid põhjustas. See hävitas minu viimased eneseaustuse riismed, mis mul enda arvates veel olla võisid. Ma ei suutnud joomist ega oma elu kontrollida.

Mul oli tarvis juua igale poole minnes: teatrisse, peole, kohtingule, hiljem juba töölegi. Et jõuda sinna, kuhu olin plaaninud minna, pidin pärast korterist väljumist ja ukse lukustamist trepilt tagasi pöörduma ja võtma veel ühe joogi. Mul oli tarvis juua kõige tegemiseks: kirjutamiseks, kokkamiseks, koristamiseks, seinte värvimiseks ja vanni minekuks.

Ära vajudes ja varakult voodisse varisedes ärkasin juba kella neljast või viiest ning jõin päeva alustamiseks iiri kohvi. Avastasin, et pohmeluse leevendamisi-

seks oli õlu apelsinimahlast kordades etem. Kartuses, et kolleegid või õpilased võivad tööl mu hingeõhku tunda, hoidsin teistega distantsi. Kui ärkasin liiga hilja ja jõudsin enne laborisse tormamist end vaid kohviga turgutada, värisesid mu käed nii tugevalt, et katsete läbiviimise jaoks vajalike ainete kaalumise milligrammi täpsusega oli võimatu. Kui ma mõne teise alkohoolikuga lõunasöögile läksin, ei pruukinud me samal päeval enam tagasi tööle jõudagi.

Kuidagi õnnestus mul siiski töökoht ja suurem osa sõpradest alles hoida. Minu sõbrad olid kõigest sotsiaalsed napsitajad, kes käisid mulle peale, et vähem jooksin. See nõu ajas mind ainult närvi, ent sügaval sisimas olin enda pärast mures. Küsisin oma terapeutilt, vahel lausa õlut käes hoides, kas peaksin joomise lõpetama. Tema vastus oli alati, et meie ülesandeks on välja selgitada minu joomise põhjus. Olin seda juba üritanud, ent ei suutnud seda põhjust kuidagi välja selgitada. Vastuse sain alles AA-s: sest ma olen alkohoolik.

Kui üritasin joomist piirata, ei hoidnud ma enam alkoholi kodus. Jõin mitu korda kõik kodus olnud alkoholi ära ja otsustasin seda enam mitte juurde hankida. Sealt edasi oli nii: töölt koju minnes või õhtul väljas käies pidin vaatama, kas suudan pudeli ostmiseks vajaliku summa kokku kraapida. Viinapoode leidus peaaegu igas kvartalis ja käisin neis vaheldumisi, et ükski müüja aru ei saaks, kui palju ma tegelikult joon. Kui viinapoed pühapäeviti suletud olid, pidin läbi ajama toidupoeost ostetud õlle või kange siidriga.

Õudused muudkui kuhjusid. Sisemised õudused. Kõrvalt vaadates tundus, et pean enam-vähem vastu, ent sügaval sisimas närbusin päevhaaval. Minu sees oli palju hirme, millele ma ei osanud nime anda, ent mis viisid

mind närvivapustuse äärele. Suurim hirm oli, et ma olen alkohoolik. Ma polnud kindel, mida see täpselt tähendab. Teadsin vaid seda, et võin lõpetada New Yorkis Bowery tänaval, kus olin näinud lakardeid tänavapervel kerra tõmbununa lebamas. Andsin järjekordse uusaastalubaduse. Kavatsesin joomise täielikult lõpetada, kuni suudan seda jälle taltsutada. Ütlesin endale, et kui see õnnestub, luban endale taas veini ja õlut.

Elasin esimese päeva värisevate käte ja kehaga ning lõhkuva peaga üle, kuni olin lõpuks üpriski turvaliselt alkoholivabas korteris voodis pikali. Kuidagi suutsin veel paar päeva üle elada, ehkki võõrutusnähud olid äärmiselt ängistavad. Hoolimata sellest, et mul õnnestus tol perioodil kaineks jääda, pole mul mingit kahtlust, et AA-d leidmata oleks see lubadus sarnaselt kõigile varasematele purunenud.

Ma ei käinud enam selle terapeudi juures, kes ei suutnud minu joomise põhjust välja selgitada. Vanaaastaõhtul läksin oma uue terapeudi koju peole. Paar päeva hiljem ütles terapeut mulle teraapiarühmas: „Sa jood veel rohkem, kui ma arvata oskasin. Sa oled alkohoolik. Arvan, et sa peaksid joomise lõpetama, arsti poole pöörduma ning AA-sse minema.”

Olin oma lubadusest kolm päeva kinni pidanud ja protesteerisin: „Ma ei ole alkohoolik!” See oli minu viimane eitus.

Ta soovitas mul öelda vastupidi. „Ma olen alkohoolik.” Sosistasin seda ja see kõlas õigesti. Olen seda sellest ajast saati tuhandeid kordi öelnud, ja nüüd juba tänutundega. See, mida tol õhtul kõige rohkem tunnistada kartsin, päästis mu vabaks.

Terapeut palus mul sealsamas helistada meie teraapiarühma liikmele, ühele alkoholismiga tegeleva haigla arstile. „Helistan talle homme,“ ütlesin ma.

„Helista talle kohe,“ ütles terapeut ning ulatas mulle telefoni.

Kui ma tema käest küsisin, kas ma ikka olen alkohoolik, vastas ta, et minu joomist näinuna peab ta seda tõenäoliseks. Ta soovitas, et pöörduksin tema ülemuse poole. Hirmust värisedes määrasin ma endale vastuvõtuoja ja läksin kohale. Ta rääkis mulle alkoholismi sümptomitest. Mul olid need kõik olemas. Ta andis mulle nimekirja AA koosolekutest ja soovitas ühte neist.

Käisin sel koosolekul. See oli väike naisterühm. Olin hirmul ja kannatasin võõrutusnähtude käes. Keegi ter-
vitas mind ja pomisesin oma nime. Keegi tõi mulle tassi kohvi. Inimesed jagasid minuga oma telefoninumbreid ja käisid peale, et ma kindlasti helistaksin, et tõstaksin pitsi asemel telefonitoru. Nad olid soojad ja sõbralikud. Nad ütlesid, et ma ikka tagasi tuleksin.

Ja tulingi. Ma istusin nädalate kaupa ruumide taga-
osas. Olin vait, kui teised oma kogemustest, jõust ja lootusest rääkisid. Kuulasin nende lugusid ja leidsin nii palju kattuvusi – mitte küll kõigis tegudes, ent kahetsuses ja lootusetuses. Õppisin, et alkoholism ei ole patt, vaid haigus. See võttis minult ära süütunde. Õppisin, et ei peagi joomisest igaveseks loobuma. Lihtsalt ära võta esimest jooki – üks päev, üks tund korraga. Selleks olin ma võimeline. Nendes ruumides oli naeru ja vahel ka pisaraid, kuid seal oli alati armastust, ning kui suutsin seda vastu võtta, aitas see armastus mul terveneda.

Lugesin selle haiguse kohta kõike. Loetu vastas suure täpsusega minu elus juhtunule ning ennustas, mil viisil ma joomist jätkates sureksin. Mul oli ligipääs heale meditsiiniraamatukogule, ent mõne aja pärast taipasin, et haigusega seotud geneetikast ja keemiast polnud mulle alkohoolikuna mingit tolku. Kõik, mida

ma selle kohta teadma pidin, mis aitaks mul kaineks saada ja toetaks minu tervenemist, seda õpetas mulle AA.

Mind oli õnnistatud võimalusega elada linnas, kus toimusid koosolekud nii päeval kui ööl. Seal olin ma kaitstud. Ja just seal, oma korterist kõigest paari kvartali kaugusel, leidsin ma viimaks ometi selle tõelise enda, keda otsides ma tuhandeid kilomeetreid rännanud olin. Seintel ripuvad laused, mis olid mind esmalt judisema ajanud, hakkasid mulle lõpuks mõju avaldama. Need olid tõesed, mille järgi sain elada: „Üks päev korraga.” „Tasa ja targu.” „Hoi a asjad lihtsana.” „Ela ise ja lase teistel elada.” „Lase lahti ja las Jumal juhib.” „Hingerahupalve.”

Pühendumine ja teenimine olid tervenemise osad. Mulle öeldi, et selle hoidmiseks tuleb meil see ära anda. Alguses tegin kohvi ja vastasin hiljem õhtuses vahetuses teeninduse kontoris vabatahtlikuna kõneledele. Käisin tegemas Kaheteistkümnenda Sammu tööd, rääkisin koosolekutel ja teenisin oma rühma erinevates ametites. Vähehaaval hakkasin avanema. Esi-algu hoidsin ust paakil, olles valmis seda kinni lööma vähimagi hirmu korral. Ent ka minu hirmud hajusid. Avastasin, et suudan rühmas kohal olla ja avada end igasugustele inimestele tänu meie ühisele kogemusele. Sain kaasa jõudu, et minna tagasi välja tavaellu.

Tuli välja, et saan nüüd paljusid asju joomata teha. Suutsin kirjutada, telefonile vastata, väljas einestada ja pidudel käia, armatseda, elada üle nii päevad kui ka õhtud, öösiti magada ja järgmisel hommikul tõusta, valmis uut päeva alustama. Olin vaimustunud ja uhke, et olin nädal aega joomata vastu pidanud. Siis täitus juba kuu. Ja äkitselt olin ma elanud terve aasta kainelt,

läbides sünnipäeva, jõulude, probleemide ja õnnestumiste sasipuntra, millest moodustubki elu.

Tervenesis füüsiliselt ja tundsin end hästi, mu meeled taastusid. Hakkasin kuulma tuule käes keerutavate sügislehtede õrna häält, tundma näol lumehelveste puudutust ja nägema kevadel puhkevaid lehekesi.

Siis hakkasin tervenema emotsionaalselt, tundma tundeid, mis olin kaua aega nii sügavale maetud, et olid ära kärbunud. Mõnda aega hõljusin sellel roosal pilvel. Siis valasin aasta otsa pisaraid ja olin seejärel aasta otsa lausa raevus. Mu tunded tulid tagasi ja hakkasid siis vaikselt vaibudes üha mõistlikumat kuju võtma.

Mis kõige tähtsam, ma tervenesis ka vaimselt. Sammud viisid mind sellele rajale. Olin tunnistanud, et olin alkoholi ees jõuetu ja mu elu oli muutunud juhita- matuks. See aitas mul üle lävepaku astuda. Siis jõudsin arusaamisele, et minust suurem Jõud suudab taastada minu terve mõtlemise. Ja lõpuks otsustasin anda oma tahte ja elu Jumala hoolde, nii nagu mina Jumalat mõistsin. Aastaid varem, oma otsingute käigus, olin uurinud hulgaliselt erinevaid religioone ja jätnud need sinna- paika, sest neis kuulutati patriarhaalset Jumalat, kes, nagu ma tundsin, ei hõlmanud mind. Mulle öeldi, et Anonüümsete Alkohoolikute programm on vaimne, mitte religioosne. Isegi pimeduses elatud aastate jook- sul oli minu hinge mingi säde alles jäänud. See aitas mul AA-sse jõudmiseni ellu jääda. Programmi hoole all hakkas see vaimne säde minus kasvama ja arenema, kuni täitis lõpuks tühimiku, mida olin nii kaua enda sees tundnud. Liikusin samm sammu järel vaimse ärkamise suunas. Samm sammult klaarisin minevikuga arved ja liikusin olevikuga edasi.

AA on nüüd minu kodu ja see on kõikjal. Käin koos- olekutel nii kodumaal kui ka välisriikidesse reisides

ja need inimesed on nagu perekond, keda ühendab ühine kogemus. Oma kahekümne kaheksandal kainusaastal seda teksti kirjutades vaatan imetlusega tagasi ja meenutan seda naist, pigem isegi last, kes ma siis olin. Uskumatu, kui kaugele välja ma sellest põhjatus sügavikust olen roninud. Anonüümsed Alkohoolikud on võimaldanud mul loobuda fantaasiatest, mida võiksin oma eluga teha, ja hakata seda lihtsalt üks päev korraga elama. Minu esimene kolimine, mis polnud lihtsalt geograafilise ravi eesmärgil, viis mind linnast maale. Loobusin teadlasekarjäärist ja minust sai hoopis aednik. Avastasin, et olen lesbi ja armastan naisi. Tegutsen oma pikaaegse unistuse kallal: kirjutan ilukirjandust, mida ka avaldatakse. Aga need on kõigest asjad, millega ma tegelen, minu kaine elu erinevad aspektid. Kõige hinnalisem avastus on see, kes ma tegelikult *olen* — nagu me kõik, oleme palju enam kui lihtsalt ego-minad ja palju rohkem kui kõik fantaasiad, mille oleme loonud.

Tunne, et olen teistsugune, mis mind kaua vaevas, kadus, kui nägin neid niite, mis meid kõiki läbivad. Jagades oma lugusid ja tundeid, paneb mind kõige rohkem imestama, kui sarnased me kõik oleme. Eri-nevused on kui eri värvi kostüümid, rõõmsad pinnakau-
nistused, mida ma tõeliselt naudin. Nüüd näen selgelt seda, mis meid inimesteks teeb ja kuidas me lihtsalt oleme. See on mulle praegu oluline. Hakkasin nägema, et tegelikult oleme kõik üks, ja ma ei tunne end enam üksi.